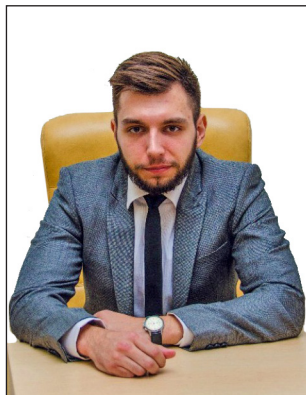

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Шимко Артем Романович,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри цивільного,
господарського та екологічного права,
Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Полтава
e-mail: shyma9005@gmail.com
ORCID 0000-0002-7153-4929

doi: 10.21564/2414–990x.136.91158
УДК 346.7:669(477)

ДЕРЕГУЛЯЦІЯ РИНКУ МЕТАЛОБРУХТУ: ГОСПОДАРСЬКО – ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Досліджується господарсько-правове забезпечення дозвільної системи господарської діяльності щодо здійснення операцій з металобрухтом. Виявлено суттєві недоліки господарського законодавства, що регламентує ринок металобрухту. Запропоновано способи модернізації та вдосконалення чинного законодавства у досліджуваній сфері. Пропозиції ґрунтуються на вивченні зарубіжного досвіду регулювання вказаних господарсько-правових відносин з урахуванням специфічних властивостей вітчизняного сектору обороту металобрухту.

Ключові слова: операції з металобрухтом; ринок металобрухту; дозвільна система операцій з металобрухтом; правове регулювання ринку металобрухту; заготівля металобрухту.

Шимко А. Р., кандидат юридических наук, асистент кафедри громадянського, господарського та екологічного права, Полтавський юридический інститут Національного юридического університету імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Полтава.
e-mail: shyma9005@gmail.com ; ORCID 0000-0002-7153-4929

Дерегуляція ринку металолома: господарсько-правовий аспект

Исследуется хозяйственно-правовое обеспечение разрешительной системы в сфере хозяйственной деятельности по совершению операций с металлоломом. Обнаружены существенные недостатки хозяйственного законодательства. Предложены способы модернизации и усовершенствования действующего законодательства в исследуемой сфере. Предложения основываются на изучении зарубежного опыта регулирования таких хозяйственно-правовых отношений с учётом специфических свойств отечественного сектора оборота металлолома.

Ключевые слова: операции с металлоломом; рынок металлолома; разрешительная система операций с металлоломом; правовое регулирование рынка металлолома; заготовка металлолома.

Постановка проблеми. Упродовж трьох років, що минули після скасування ліцензування операцій з металобрухтом, відсутнє належне правове забезпечення дозвільної системи у цій сфері. Деретуляція ринку металобрухту не призвела до очікуваних позитивних результатів, оскільки економіко-правові проблеми металургійної галузі в останні роки лише загострилися. Питання дозвільної системи залишається відкритим, оскільки наразі немає механізму цілковито легального здійснення операцій з металобрухтом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Позитивною тенденцією для науки господарського права є дослідження вченими господарсько-правового забезпечення окремих сфер господарської діяльності. Ліцензування як елемент організаційно-господарських відносин займає не останнє місце у дослідженні галузевого господарсько-правового забезпечення, зокрема правове регулювання обігу лікарських засобів та аспекти ліцензування у цій сфері висвітлено у працях В. М. Пашкова [1], а кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності досліджено у роботах Н. О. Гуторової [2]. Проте організаційно-господарські відносини на ринку металобрухту, на жаль, залишаються не дослідженими.

Мета статті. Метою публікації є окреслення проблемних питань господарсько-правового забезпечення дозвільної системи операцій з металобрухтом та вироблення власних пропозицій щодо модернізації господарського законодавства у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Ринок металобрухту, будучи підгалуззю металургійної промисловості, має стратегічне значення для економіки України як базова сировина для металургійного виробництва. Таким чином, дозвільна система для провадження такої господарської діяльності має бути відображенням публічних та приватних інтересів учасників ринку металобрухту.

Запровадження політики деретуляції економіки України прямо вплинуло на сферу обороту металобрухту. Проте чи можна вважати цей вплив ефективним, спробуємо визначити на основі дослідження законодавчих реформ у цій сфері та фактичних господарсько-правових відносин, що віддзеркалюють реальний стан якості правового забезпечення.

Радикальною новацією господарського законодавства у сфері обігу металобрухту стало прийняття Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [5], внаслідок чого діяльність, пов'язана із заготівлею, переробкою брухту чорних та кольорових металів і його металургійною переробкою, була виключена з переліку видів діяльності, що підлягають ліцензуванню. Вважаємо, що крок законодавця на шляху деретуляції ринку металобрухту є невдалим, оскільки замість спрощення господарсько-правових параметрів для здійснення операцій з металобрухтом наразі можна констатувати факт повної нерегульованості дозвільної системи досліджуваного сегменту економіки.

У цьому сенсі доцільно розглянути наслідки практичного характеру впливу деретуляції на обіг металобрухту та діяльність господарюючих суб'єктів.

У сфері заготівлі металобрухту в Україні задіяно приблизно 20–30 тисяч осіб. Переважаюча більшість працівників на брухтозаготівельних пунктах пра-

цевлаштовані неофіційно й отримують заробітну плату «в конвертах». У цілому, за оцінками учасників металобрухтового ринку, не менш як 70 % первинної заготівлі металобрухту в Україні здійснюється поза межами правового поля.

Гострою проблемою металургії України є стійкий дефіцит металобрухту на внутрішньому ринку. За підсумками I кварталу 2015 р. об'єднання «Металургпром» та корпорація «Інтерпайп» констатували дефіцит металобрухту в об'ємі 221 000 т, або 23 % від потреб галузі. У квітні дефіцит виріс на 66 000 т, у травні – ще на 57 000 т. Потреба металургів у брухті чорних металів із січня по травень 2016 р. склала 1,694 млн т. Фактично поставлено на металургійні підприємства за цей період 1,349 млн т, або 79,7 % від загального попиту. За даними митниці, у I кварталі було експортовано 266 000 т брухту. З січня по травень 2016 р. експорт досяг 509 000 т.

Дефіцит брухту металургійні підприємства вимушені компенсувати за рахунок збільшення в технологічному процесі використання чавуну та гарячобрикетованого заліза. Останнє імпортується в Україну з Росії. Проте вказані замітники дорожчі ніж металобрухт на 35 % та здорожчують кінцевий продукт металургійного виробництва на 10 %.

Ще один наслідок дефіциту сировини – вимушене зупинення виробництва. Особливо чутливим до дефіциту є технологія електросталеплавильного виробництва, впровадження якої в Україні визнано найважливішим стратегічним завданням щодо реструктуризації та оновлення металургійної галузі [4].

Відсутність розгалуженої мережі для заготівлі металобрухту, низькі закупівельні ціни і необхідність значних витрат на доставку і переробку металобрухту обмежують його збирання у місцях з невеликими об'ємами брухтоутворення. Насамперед, це населені пункти та інші місця з низькою густиною населення, але, як правило, навіть у таких місцях стабільно утворюється металобрухт. На таких місцевостях фактично існують пункти прийому металобрухту, проте вони функціонують здебільшого нелегально.

Ринкові системи використання вторинної сировини вимагають особливих організаційних структур і схем управління та координації контрагентів. Для промислово розвинених країн характерні: розгалужена мережа заготівників, що складається з малих фірм, сімейних підприємств, індивідуальних підприємців, які обслуговують здавальників брухту на певній території і доставляють брухт на великі переробні заводи або трейдерам. Своєю чергою, переробники металобрухту працюють у тісному контакті з металургійними підприємствами. Створюються єдині асоціації, виробляючи спільну стратегію розвитку використання вторинних ресурсів.

Як не дивно, підхід законодавця до легальних гравців ринку металобрухту не зазнав змін у контексті відміни ліцензування, оскільки відповідно до Закону «Про металобрухт» [6] ними є:

1) спеціалізовані підприємства (суб'єкти господарювання всіх форм власності) – такі, що здійснюють операції з металобрухтом, мають у власності або закріплене за підприємствами на праві господарського відання вагове, брухтопе-

реробне та вантажопідйомне обладнання, забезпечують згідно із законодавством пожежну, вибухову, екологічну і радіаційну безпеку;

2) спеціалізовані металургійні переробні підприємства – підприємства, які відповідають вимогам, що ставляться цим Законом до спеціалізованого підприємства, мають у власності виробниче обладнання, яке забезпечує технологію металургійної переробки металобрухту, пов'язану зі зміною структури металу, його хімічного складу відповідно до стандартів, та пройшли атестацію в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної промислової політики;

3) приймальний пункт спеціалізованого або спеціалізованого металургійного переробного підприємства – виробничий підрозділ спеціалізованого або спеціалізованого металургійного переробного підприємства, на базі якого проводяться операції із заготівлі та переробки металобрухту. Кожний приймальний пункт повинен мати вагове, брухтопереробне, вантажопідйомне обладнання, а також відповідну ділянку з твердим покриттям, площа якої визначається його виробничими потребами відповідно до Закону.

Виникає логічне питання, в чому ж проявляється політика дерегуляції в цій сфері? Відміна ліцензування без одночасного правового забезпечення дозвольної системи лише посилило кризу у металургійній галузі та диверсифікувало економіко-правові проблеми. На нашу думку, основним завданням дерегуляції ринку металобрухту є його детінізація та створення сприятливих умов для зайняття цим видом господарської діяльності представникам малого та середнього підприємництва.

Розглянемо правові параметри та умови для законного заснування бізнесу зі здійснення операцій з металобрухтом.

Так, відповідно до ст. 4 Закону «Про металобрухт» операції з металобрухтом здійснюються лише спеціалізованими або спеціалізованими металургійними переробними підприємствами, а також їх приймальними пунктами. Прикрим видається той факт, що реальних змін ринкова система обороту вторинних металів не зазнала, оскільки доступ до цього бізнесу, як і раніше, залишається закритим для малого підприємництва.

Проблема в тому, що приймальний пункт для заготівлі металобрухту не може існувати як автономний господарюючий суб'єкт. Такий тип законодавчого регулювання має прямий причинний зв'язок із наявним тіньовим ринком та розвиненим монополізмом. Вважаємо, що для детінізації ринку металобрухту доцільно впроваджувати приймальний пункт для заготівлі металобрухту як автономну одиницю з правом закупівлі, заготівлі і наступного продажу металобрухту.

Згідно зі ст. 4 Закону «Про металобрухт» спеціалізоване або спеціалізоване металургійне переробне підприємство має право згідно з законодавством відкривати приймальні пункти, які здійснюють операції з металобрухтом. Спеціалізоване або спеціалізоване металургійне переробне підприємство має право відкривати приймальні пункти у будь-яких регіонах України без обмежень.

Чинний тип правового регулювання є прямим чинником монополізації сектору обігу вторинних металів, оскільки дрібні заготівники вимушені працювати на спеціалізоване металургійне підприємство або функціонувати незаконно. У першому випадку власники приймальних площадок обмежені у виборі контрагентів з продажу заготовленого металобрухту, оскільки зобов'язані господарювати виключно на користь спеціалізованого підприємства, котре «документально» забезпечує формальну легальність приймального пункту. Однак особливих відмінностей у технологічних, організаційних та якісних показниках господарювання легального або нелегального приймального пункту фактично не існує.

Таким чином, легально зайнятися господарською діяльністю з заготівлі та переробки металобрухту можна переважно впливовим господарюючим суб'єктам, котрі, як правило, є власниками вертикально інтегрованих структур у металургійній промисловості.

Розглянемо зміни у державному регулюванні та державному контролі за здійсненням операцій з металобрухтом.

Відповідно до ст. 12 Закону «Про металобрухт» державне регулювання операцій з металобрухтом реалізується шляхом:

- складання місцевими державними адміністраціями акта обстеження спеціалізованих або спеціалізованих металургійних переробних підприємств та їх приймальних пунктів на відповідність вимогам цього Закону і контролю за додержанням встановлених ними умов і правил здійснення операцій з металобрухтом;
- виходячи з потреби брухту чорних металів, Кабінет Міністрів України має право запроваджувати режим квотування або повну заборону його експорту. Дія цього положення не поширюється на експорт брухту та відходів чорних металів до країн, з якими Україна має відповідні взаємні міжнародні зобов'язання.

Можна зробити висновок, що єдиним дозвільним документом, на підставі якого можна здійснювати операції з металобрухтом, є акт обстеження місцевою державною адміністрацією на відповідність вимогам Закону «Про металобрухт» і контролю за додержанням встановлених ними умов і правил здійснення операцій з металобрухтом.

Щодо компетенції місцевих державних адміністрацій, то згідно зі ст. 13 Закону «Про металобрухт» місцеві державні адміністрації у здійсненні операцій з металобрухтом:

- складають акт обстеження спеціалізованих або спеціалізованих металургійних переробних підприємств та їх приймальних пунктів на відповідність вимогам цього Закону на територіях відповідних адміністративних одиниць;
- здійснюють контроль за додержанням спеціалізованими або спеціалізованими металургійними переробними підприємствами та їх приймальними пунктами встановлених умов та правил здійснення операцій з металобрухтом;
- виявляють порушення вимог цього Закону спеціалізованими або спеціалізованими металургійними переробними підприємствами та їх приймальними пунктами на територіях відповідних адміністративних одиниць.

До втілення законодавчих змін у сфері дозвільної системи діяли Ліцензійні умови провадження господарської діяльності із заготівлі, переробки, металургійної переробки металобрухту кольорових і чорних металів [7]. На виконання Ліцензійних умов функціонував спеціальний суб'єкт організаційно-господарських повноважень – Комісія з питань ліцензування господарської діяльності із заготівлі, переробки, металургійної переробки металобрухту чорних і кольорових металів, визначення рекомендованих обсягів експорту брухту чорних і кольорових металів, брухту легованих чорних металів, розгляду заявок на видачу ліцензій на експорт товарів та розподілу квот.

Скасувавши Ліцензійні умови, законодавець одночасно не запропонував якісну заміну правового забезпечення вимог до суб'єктів господарювання та умов здійснення операцій з металобрухтом.

Якщо *de jure* відміна ліцензування була метою політики дерегуляції та «лікування» ринку вторинних металів, то *de facto* – у практичних відносинах господарювання виник повний безлад та неконтрольованість.

Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.03.2016 р. № 524 затверджено Перелік обладнання та устаткування, які необхідно мати спеціалізованому підприємству та його приймальним пунктам або спеціалізованому металургійному переробному підприємству при здійсненні операцій з металобрухтом [8].

Указаний Перелік частково компенсує скасування Ліцензійних умов, оскільки його можна охарактеризувати як змістовне звуження останніх. Скасованими Ліцензійними умовами [7], на нашу думку, більш повно та комплексно було встановлено вимоги та умови провадження операцій з металобрухтом.

У контексті міри законодавчої деталізації Ліцензійні умови явно перевершують чинний Перелік обладнання та устаткування, які необхідно мати спеціалізованому підприємству та його приймальним пунктам. Зокрема, скасовані Ліцензійні умови мали структурованість на відповідні розділи, а саме:

- організаційні вимоги;
- особливі вимоги провадження господарської діяльності із заготівлі, переробки, металургійної переробки металобрухту кольорових та чорних металів;
- технологічні вимоги до спеціалізованого підприємства, спеціалізованого металургійного переробного підприємства та їх приймальних пунктів.

Діючим Переліком встановлено лише види обладнання та устаткування, яке необхідно мати кожному приймальному пункту.

Таким чином, в сучасних умовах господарювання на ринку вторинних металів склався наступний алгоритм легального провадження операцій з металобрухтом:

- Право на здійснення операцій з металобрухтом мають виключно спеціалізовані підприємства, спеціалізовані металургійні переробні підприємства, а також їх приймальні пункти.
- Правове регулювання здійснюється Законом України «Про металобрухт» [6], а технологічні вимоги для господарюючих суб'єктів встановлено Переліком

обладнання та устаткування, які необхідно мати спеціалізованому підприємству та його приймальним пунктам або спеціалізованому металургійному переробному підприємству при здійсненні операцій з металобрухтом [8].

– Дозвільна система у цій сфері базується на основі складання місцевими державними адміністраціями акта обстеження спеціалізованих або спеціалізованих металургійних переробних підприємств та їх приймальних пунктів на відповідність вимогам Закону «Про металобрухт» і контролю за додержанням встановлених ними умов і правил здійснення операцій з металобрухтом.

– Фактично акт обстеження суб'єкта господарювання місцевими державними адміністраціями і є документом дозвільного характеру, що прийшов на заміну ліцензії.

У контексті відміни ліцензування доцільно дослідити питання кримінальної відповідальності за порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом.

У зв'язку зі змінами дозвільної системи законодавець декілька разів вносив поправки до ст. 213 Кримінального кодексу України [9], маючи на меті приведення норм, що регулюють відповідальність у сфері операцій з металобрухтом, у відповідність до змін у господарському законодавстві.

Проте через недосконале господарсько-правове забезпечення організаційно-господарських відносин у ст. 213 Кримінального кодексу України з'явилося положення, яке не відповідає положенням чинного законодавства і не може бути реалізоване. Його наявність у чинному Кодексі може призвести до проблем у правозастосуванні та зловживань з боку правоохоронних органів.

Так, Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» виключено з частини першої ст. 213 Кримінального кодексу слово «ліцензії». До того ж, у ст. 213 Кримінального кодексу України Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» [10] були внесені зміни, які передбачають кримінальну відповідальність, зокрема, за здійснення операцій з брухтом кольорових і чорних металів посадовими особами суб'єктів господарської діяльності, відомості про яких не включено до переліку суб'єктів господарювання, що здійснюють операції з металобрухтом.

Проте спеціальним господарським законодавством у сфері обороту металобрухту (Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності», Закон України «Про металобрухт») не передбачено існування або необхідність створення переліку суб'єктів господарювання, що здійснюють операції з металобрухтом. Також не передбачено суб'єктів організаційно-господарських повноважень, які уповноважені його створювати, вимог для суб'єктів господарської діяльності, необхідних для включення в перелік тощо.

Таким чином, склалась ситуація, коли внаслідок прогалин у господарсько-правовому забезпеченні, що регламентує обіг металобрухту, встановлено кримінальну відповідальність за недодержання вимог, що не передбачені чинним законодавством.

Іншою проблемою, яка не була розв'язана з відміною ліцензування, є розширення тіншового сектору обігу вторинних металів, які постачають металобрухт на металургійні комбінати чи іншим великим заготівникам.

На нашу думку, в нинішніх економічних умовах господарювання державі необхідно створити такі параметри для господарської діяльності з заготівлі металобрухту, щоб навпаки стимулювати підприємців займатися цим бізнесом легально. Цього можливо досягти лише шляхом спрощення дозвільної системи та перегляду технічних вимог для заготівників, оскільки чинні умови відстали від практичних потреб української промисловості.

Підводячи підсумки, зазначимо, що здійснення операцій з металобрухтом як стратегічно важлива господарська діяльність в нинішніх умовах потребує обов'язкового ліцензування. Проте детальний аналіз актуальної системи організаційно-господарських відносин у сфері обороту металобрухту свідчить про нездатність господарського законодавства забезпечувати формування й розвиток ринку вторинних металів на засадах та принципах сучасних країн з ринковою економікою, де опора бізнесу – мікропідприємництво. Тож вважаємо раціональним запропонувати наступну модель диференціації видів господарюючих суб'єктів у межах господарської діяльності з заготівлі та переробки металобрухту. На противагу нинішній дозвільній системі, яка фактично унеможливує легальну діяльність виключно з заготівлі металобрухту, доцільно впровадити новий вид суб'єкта господарювання з правом заготовляти металобрухт і на свій розсуд поставляти сировину іншим заготівникам, трейдерам чи металургійним комбінатам [4].

Такий підхід, по-перше, є засобом детінізації на ринку металобрухту, оскільки значна кількість підприємців матимуть можливість легально здійснювати операції з металобрухтом і бути незалежними від монополістів на ринку, по-друге, сприятиме залученню в оборот металобрухту нових господарюючих суб'єктів, що зумовить більші об'єми заготівлі сировини, по-третє, мікропідприємництво сприятиме створенню розгалуженої мережі заготівників металобрухту у містах та населених пунктах, де утворення брухту незначне за об'ємом, по-четверте, є засобом забезпечення потреб населення у продажі металобрухту.

Вигода від упровадження нового виду суб'єктів господарювання очевидна, оскільки це додаткові надходження до бюджету та підвищена вірогідність уникнення дефіциту металобрухту, що повинно забезпечити стабільне постачання сировини на металургійні комбінати України.

Висновки. Окреслені проблеми дозвільної системи та господарсько-правового забезпечення є досить суттєвими і потребують уваги з боку держави, адже хибами законодавства обумовлена нестабільність, зловживання монополістами своїм становищем на ринку, а також сформований з часів отримання незалежності України значний тіншовий ринок вторинної сировини.

Для ефективного функціонування сектору здійснення операцій з металобрухтом держава повинна розробити господарсько-правовий механізм дозвільної системи цього виду господарської діяльності з акцентом на необхідність

створення широкої мережі приймальних пунктів та конкурентоспроможного ринку обігу металобрухту.

Ліцензування потрібно використовувати розумно, оскільки за його допомогою цілком можливо вдосконалити господарські відносини в обороті вторинних металів шляхом детінізації здійснення операцій з металобрухтом, обмеження впливу монопольних утворень на ринок сировини і стимулювання розбудови конкурентоспроможного ринку металобрухту.

Список літератури:

1. Pashkov V. Certain aspects on medical devices software law regulation / V. Pashkov, A. Harkusha // *Wiadomości Lekarskie*. – 2016. – № 6. – С. 765–767.
2. Pashkov V. Medical device software: defining key terms / V. Pashkov, N. Gutorova, A. Harkusha // *Wiadomości Lekarskie*. – 2016. – № 6. – С. 813–817.
3. Кравченко В. Вломить и сплавить: 8 крупнейших игроков на рынке металлолома [Електронний ресурс] / Виталий Кравченко // *Forbes Україна*. – 2015. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/business/1397249-vlomit-i-splavit-8-krupnejshih-igrokov-na-rynke-metalloloma#4>.
4. Шимко А. Р. Удосконалення законодавчого механізму ліцензування діяльності у сфері обігу металобрухту / А. Р. Шимко // *Юрист України : наук.-практ. журн. / редкол. : С. П. Погребняк, Ю. В. Баулін, Ю. П. Битяк та ін.* – Харків : Право, 2014. – № 2 (27). – С. 92–101.
5. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222 – VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-viii>.
6. Про металобрухт : Закон України від 05.05.1999 р. № 619 – XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/619-14>.
7. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності із заготівлі, переробки, металургійної переробки металобрухту кольорових і чорних металів : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 31.10.2011 р. № 183 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1321-11>.
8. Про затвердження переліку обладнання та устаткування, які необхідно мати спеціалізованому підприємству та його приймальним пунктам або спеціалізованому металургійному переробному підприємству при здійсненні операцій з металобрухтом: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.03.2016 р. № 524 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0585-16>.
9. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341 – III 524 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція) : Закон України від 12.02.2015 р. № 191 – VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/191-19>.

References:

1. Pashkov, V.M., & Harkusha A.O. (2016). Certain aspects on medical devices software law regulation. *Wiadomości Lekarskie*, 6, 765–767.
2. Pashkov V.M., & Gutorova N.O. (2016). Medical device software: defining key terms. *Wiadomości Lekarskie*, 6, 813–817.
3. Kravchenko V. (2015). Vlomit' y splavyt': 8 krupnejshykh yhrokov na rynke metalloloma. *Forbes Ukrayna*. [forbes.net.ua](http://forbes.net.ua/business/1397249-vlomit-i-splavit-8-krupnejshih-igrokov-na-rynke-metalloloma#4). Retrieved from: <http://forbes.net.ua/business/1397249-vlomit-i-splavit-8-krupnejshih-igrokov-na-rynke-metalloloma#4> [in Russian].
4. Shymko A. R. (2014). Udokonalennia zakonodavchoho mekhanizmu litsenzuvannia diial'nosti u sferi obihu metalobrukhtu [Improvement of the licensing legislation in the sphere of circulation of the scrap metal]. *Yuryst Ukrainy: nauk.-prakt. zhurn.*, 2, 92–101 [in Ukrainian].

5. Pro litsenzuvannya vydiv hospodars'koi diial'nosti: zakon Ukrainy vid 02.03.2015 № 222 – VII. *zakon4.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-viii> [in Ukrainian].

6. Pro metalobrukht : zakon Ukrainy vid 05.05.1999 № 619 – XIV. *zakon1.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/619-14> [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Litsenzijnykh umov provadzhennia hospodars'koi diial'nosti iz zahotivli, pererobky, metalurhijnoi pererobky metalobrukhtu kol'orovykh i chornykh metaliv : nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 31.10.2011 № 183. *zakon4.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1321-11> [in Ukrainian].

8. Pro zatverdzhennia pereliku obladnannia ta ustatkuvannia, iaki neobkhidno maty spetsializovanomu pidpriemstvu ta joho pryjmal'nym punktam abo spetsializovanomu metalurhijnomu pererobnomu pidpriemstvu pry zdijsnenni operatsij z metalobrukhtom : nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 29.03.2016 № 524. *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0585-16> [in Ukrainian].

9. Kryminal'nyj kodeks Ukrainy : zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341 – III. *zakon1.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

10. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo sproschennia umov vedennia biznesu (derehuliatyia): zakon Ukrainy vid 12.02.2015 № 191 – VIII. *zakon5.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/191-19> [in Ukrainian].

Shymko A. R., Candidate of Legal Sciences, Teaching Assistant of Department of Civil, Economic and Ecological Law, Poltava Law Institute of Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Poltava.

e-mail: shyma9005@gmail.com ; ORCID 0000-0002-7153-4929

Deregulation of scrap metal market: economic and legal aspects

The article is devoted to economic and legal analysis of transactions with scrap metal. Strategic importance of transactions with the scrap metal has been defined. Legislation in force in this sphere has been analyzed. It is main defects and prospective improvements have been studied.

The article is devoted to research of licensing of collection, recycling and export of scrap metal. The main interests in private and public spheres of investigated industry has been defined. The expediency of systematizing the legislative work within the economic and legal support in operations with scrap metal have been proved. The author proposed the ways to achieve a compromise between public and private sectors in sphere of operations with scrap metal through the use of economic and legal instruments. The dysfunction of economic and legal mechanism for regulation the secondary metals market has been defined. The disparity between real social interests and economic and legal mechanism of licensing in this sphere has been proved. The necessity to reform the structure of subjects with organizational and economic powers has been substantiated.

Conclusions and proposals have been based on economic and legal concept analysis and statistical data.

Keywords: scrap metal market; licensing of transactions with the scrap metal; scrap metal regulations; transactions with the scrap metal; processing of scrap metal.

Надійшла до редколегії 26.01.2017 р.